

УДК 616.24-002.5-083

Епідеміологічна ситуація з туберкульозу в Україні (перше півріччя 2024 року)

**Ю.М. Валецький, С.В. Калинчук, Р.О. Валецька,
О.М. Мишко, Н.С. Пристанець**

Комунальний заклад вищої освіти «Волинський медичний інститут»
Волинської обласної ради, Луцьк

ВООЗ та уряди більшості країн докладають значних зусиль у боротьбі з епідемією туберкульозу. Однак цю недугу не вдалося подолати в жодній країні через появу нових викликів у цій боротьбі (розвиток резистентності збудника хвороби до наявних препаратів, законодавчі колізії, економічна неспроможність деяких країн виділити потрібне фінансування для боротьби з туберкульозом, збільшення процесів міграції, воєнні дії тощо). В Україні немає чіткої тенденції до поліпшення епідеміологічної ситуації з туберкульозу. Відтак є необхідність у регулярному моніторингу й аналізі цього питання.

Мета роботи — провести аналіз деяких статистичних даних щодо туберкульозу в Україні за перше півріччя 2024 року та порівняти їх з аналогічним періодом минулого року.

Матеріали та методи. Використано дані офіційної статистики щодо туберкульозу в Україні за перше півріччя 2024 і 2023 р. Проведено їхню статистичну та експертну оцінку.

Результати. Захворюваність на активний туберкульоз, зокрема його рецидиви, серед усього населення України за перше півріччя 2024 р. порівняно з аналогічним періодом 2023 р. зменшилася на 8,4 %. Високі показники захворюваності зареєстровано в Дніпропетровській (44,9 на 100 тис. населення), Одеській (41,1 на 100 тис. населення) та Кіровоградській (40,8 на 100 тис. населення) областях, найменший — у Луганській (0,0 на 100 тис. населення), низькі показники — у Донецькій (6,2 на 100 тис. населення) і Херсонській (10,4 на 100 тис. населення) областях. Найбільше зростання захворюваності виявлено в Херсонській області (+52,9 %), найбільше зменшення захворюваності — у Волинській (–36 %).

Захворюваність дітей віком 0–14 років на активний туберкульоз, зокрема його рецидиви, за перше півріччя 2024 р. порівняно з аналогічним періодом 2023 р. зменшилась на 33,9 %. Найбільшу захворюваність зареєстровано в Кіровоградській області (34,1 на 100 тис. населення),

найменшу — у Донецькій, Луганській та Миколаївській (0,0 на 100 тис. населення). Варте уваги різке зменшення цього показника у Волинській області (у 17,8 разу!) та збільшення в Полтавській в 3,5 разу. Захворюваність дітей віком 15–17 років на активний туберкульоз, зокрема його рецидиви, за перше півріччя 2024 р. порівняно з аналогічним періодом 2023 р. зменшилася на 16,8 %, захворюваність дітей віком 0–17 років — на 30,6 %, захворюваність дорослого населення (≥ 18 років) — на 6,9 %.

Захворюваність сільського населення значно переважає над захворюваністю міського населення (30,1 та 21,5 на 100 тис. населення відповідно).

Захворюваність на активний туберкульоз легень із бактеріовиділенням, включаючи його рецидиви, серед населення України за перше півріччя 2024 р. порівняно з аналогічним періодом 2023 р. дещо зменшилась (15,2 і 15,7 на 100 тис. населення відповідно).

Частка усіх форм туберкульозу, включаючи його рецидиви, підтвердженого всіма методами, від загальної кількості всіх випадків туберкульозу за перше півріччя 2024 р. порівняно з аналогічним періодом 2023 р. значно збільшилася — 67,5 і 47,6 % відповідно. Щодо туберкульозу легеневої локалізації, то його частота значно зросла в Донецькій області (з 33,3 до 82,7 %) та Волинській (з 41,3 до 82,9 %). Найбільше значення цього показника зареєстроване в м. Києві (96,8 %), найменше — у Дніпропетровській області (50,4 %).

Значно зменшилася захворюваність на позалегеновий туберкульоз, зокрема його рецидиви, серед населення України за перше півріччя 2024 р. порівняно з аналогічним періодом 2023 р. (1,7 і 2,3 на 100 тис. населення відповідно).

Захворюваність на туберкульоз працівників закладів охорони здоров'я системи МОЗ України за перше півріччя 2024 р. становила 0,96 % від усіх хворих.

Висновки. Захворюваність на активний туберкульоз, зокрема його рецидиви, серед усього населення України за перше півріччя 2024 р. порівняно з аналогічним періодом 2023 р. зменшилась на 8,4 %. Найбільше зростання захворюваності зареєстроване в Херсонській області (+52,9 %), а найбільше зменшення захворюваності — у Волинській (–36 %). Цей факт потребує ретельного вивчення причин, адже різкі коливання цього показника можуть бути зумовлені гіпердіагностикою або гіподіагностикою, статистичними похибками тощо. Захворюваність дітей віком 0–14 років на активний туберкульоз, зокрема його рецидиви, за перше півріччя 2024 р. порівняно з аналогічним періодом 2023 р. зменшилась на 33,9 %. Цей показник різко

зменшився у Волинській області (у 17,8 разу), а в Полтавській збільшився в 3,5 разу. Це також потребує ретельного вивчення причин. Найбільший показник захворюваності на активний туберкульоз, зокрема його рецидиви, в Дніпропетровській області при найменшій частоті підтверджених випадків туберкульозу всіма методами дає підставу для сумніву в достовірності даних (гіпердіагностика?) і потребує поглибленого вивчення цього феномену.